Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais

Presentación

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais ten unha ampla traxectoria dentro da nosa universidade. A principios dos 70 xa se impartían ensinanzas de Ciencias Económicas no antigo Colexio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse na Universidade de Santiago de Compostela. En 1990 segrégase no Campus de Vigo, o que suporá o nacemento da Universidade de Vigo.

No curso 1991/92 iníciase a docencia das licenciatutras de Ciencias Económicas e de Ciencias Empresariais no edificio actual, rexistrándose dos procesos de reforma dos seus plans de estudios nos anos 1995 e 2002. A raiz da promulgación do RD 1393/2007 spbre ordenación das ensinanzas universitarias ponse en marcha o proceso de adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, de tal xeito que, para o curso académico 2009/10, comezarán a impartirse as titulacións de Grao en Adeministración e Dirección de Empresas e en Economía ás que se refiren estas guías.

Persíguese con elo ofertar unhas titulacións máis adaptadas ao contexto actual, cunha adaptación das metodoloxías docentes orientadas cara a aprendizaxe do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades.

Localización

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo está no Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad.

En caso de precisar información é posible contactar a través das seguintes vías:

Correo - Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserxería)

986 812403 (Secretaría de Alumnado)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnado)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - http://fccee.uvigo.es/

Infraestructuras y Servicios

A Facultade conta cunha importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte ás actividades de investigación,

docencia e extensión universitaria. Resumidamente, hai 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática e un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispón dun salón de actos cun aforo aproximado dunhas 550 persoas , un salón de graos para 60-80 personas, biblioteca con 400 postos de lectura e cafetería-comedor.

A continuación desglósase a información sobre servicios importantes para o alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTADO

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano: Miguel Ángel Crespo Domínguez

Secretaria: Raquel Díaz Vázquez

Vicedecana de Calidade: Rocío Rodríguez Daponte

Vicedecano de coordinación: Santiago Gómez Fraiz

Vicedecano de Organización Académica: Fernando Comesaña Benavides

Vicedecana de Relacións Internacionais: Mª Jesús Fernández Arias

Grao en Administración e Dirección de Empresas

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01701	Investigación comercial	1c	6
V03G020V01702	Planificación financeira	1c	6
V03G020V01901	Auditoría	1c	6
V03G020V01910	Mercadotecnia sectorial	1c	6
V03G020V01921	Dereito do comercio internacional	1c	6
V03G020V01922	Enxeñaría financeira	1c	6
V03G020V01923	Finanzas internacionais	1c	6
V03G020V01925	Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica	1c	6
V03G020V01926	Contabilidade financeira avanzada	2c	6
V03G020V01927	Creación e simulación de empresas	2c	6
V03G020V01928	Dereito penal de empresa	2c	6
V03G020V01929	Dirección de recursos de información	2c	6
V03G020V01930	Mercadotecnia responsable	2c	6
V03G020V01931	Xestión bancaria	2c	6
V03G020V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Investigación comercial				
Materia	Investigación comercial			
Código	V03G020V01701			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Martínez Senra, Ana Isabel			
Profesorado	Martínez Senra, Ana Isabel			
Correo-e	aimtnez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende que o alumnado adquira unha visión ampla das diversas técnicas de recollida da información e se familiarice cos sistemas de análise e interpretación de datos. O obxectivo final da materia é que o alumnado sexa capaz de desenvolver un proceso de investigación comercial.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprensión do proceso de investigación comercial desde un punto de vista teórico e aplicado.	B1 B13	C6	
Manexo das técnicas máis empregadas na recolección e análise da información.	B1 B13	C6	
Capacidade de abordar de maneira eficaz actividades relacionadas co proceso de investigación comercial.	B1 B5 B13	C6	D3

Contidos	
Tema	
Tema 1: O papel da investigación comercial	Obxectivos do tema. Concepto, utilidade e limitacións. Consideracións éticas. Tipos de investigación comercial. Etapas del proceso de investigación comercial. Fontes de información.
Tema 2: Investigación exploratoria. Técnicas cualitativas	Obxectivos do tema. Características das técnicas cualitativas. Reunión de grupos. Entrevista en profundidade. Técnicas proxectivas. Observación. Outros métodos.
Tema 3: Investigación causal e descritiva. Técnicas cuantitativas	Obxectivos do tema. Características das técnicas cuantitativas. Experimentación. Enquisas ad hoc. Enquisas periódicas.
Tema 4: Medición e escalas	Obxectivos do tema. Medición. Escalas básicas. Escalas comparativas. Escalas non comparativas. Consideracións na creación de escalas con múltiples ítems. Avaliación das escalas.
Tema 5: Deseño do cuestionario	Obxectivos do tema. Concepto e funcións do cuestionario. Tipos de preguntas. Redacción das preguntas. Estrutura e orde do cuestionario. Pretest do cuestionario. Codificación do cuestionario.
Tema 6: Mostraxe	Obxectivos do tema. Conceptos básicos. Estudos de censos versus mostras. Etapas na selección da mostra. Mostraxe non probabilístico. Mostraxe probabilístico. Cálculo do tamaño da mostra.
Tema 7: Análise dos datos	Obxectivos do tema. Consideracións previas. Etapas. Análise univariante. Análise bivariante.
Tema 8: Elaboración do informe	Obxectivos do tema. Importancia do informe. Estrutura do informe. Presentación oral do informe.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	29	30	59
Resolución de problemas	20	31	51
Prácticas con apoio das TIC	0	25	25
Exame de preguntas obxectivas	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a presentar os obxectivos e contidos da materia, a metodoloxía de traballo e os sistemas de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia. Para a explicación da materia o profesorado exporá cuestións e exercicios que se resolverán na aula fomentando a participación do alumnado.
Resolución de problemas	Resolución por parte do alunmado de exercicios ou casos, baixo as condicións establecidas polo profesorado, aplicando os coñecementos adquiridos. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumnado de forma presencial en seminarios ou aulas de informática.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades non presenciais propostas en Moovi (cuestionarios de autoavaliación dos temas, talleres,...) relativas aos contidos explicados na lección maxistral que deberán realizarse nos prazos establecidos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Resolveranse as dúbidas expostas polo alumnado sobre as actividades introductorias. Ademais o profesorado atenderá ás titorías individuais previamente concertadas por correo electrónico.
Lección maxistral	Resolveranse as dúbidas expostas polo alumnado en relación cos contidos tratados nas sesións teóricas. Ademais o profesorado atenderá ás titorías individuais previamente concertadas por correo electrónico.
Resolución de problemas	Resolveranse as dúbidas expostas polo alumnado para desenvolver con éxito as actividades propostas nas sesións prácticas. Ademais o profesorado atenderá ás titorías individuais previamente concertadas por correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	A valoración realizarase a través da entrega das actividades propostas nas práctica e/ou a través da realización dun cuestionario.	40	B1 B5 B13	C6	D3
Prácticas con apoio das TIC	Avaliarase a realización dos cuestionarios propostos en Moovi ao finalizar cada tema así como calquera outra actividade relacionada cos contidos explicados na lección maxistral.	10	B13	C6	D3
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita que inclúe preguntas directas e breves sobre aspectos concretos dos contidos da materia. Esta proba terá lugar o mesmo día que o exame final.	50	B1 B5	C6	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia polo **sistema de avaliación continua** será necesario obter unha puntuación mínima de cinco puntos. A puntuación obtida na resolución de problemas e nas prácticas con apoio das TICs mantense na convocatoria ordinaria e extraordinaria do curso académico en vigor pero non se gardará para cursos sucesivos.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o alumnado poderá optar a ser avaliado cun **único exame final que suporá o 100% da cualificación**. O exame dividirase en dous partes: unha de contidos relativos ás clases teóricas e outra de contidos relativos ás clases prácticas.
O alumnado que renuncie ao sistema de avaliación continua deberá comunicarllo á coordinadora da materia por escrito antes da segunda práctica.
Na convocatoria de fin de carreira o exame suporá o 100% da cualificación.
A data dos exames pódese consultar na páxina web da facultade: http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Malhotra, N.K., **Investigación de mercados. Conceptos esenciales**, Pearson, 2016

Bibliografía Complementaria

Fernández Nogales, A., **Investigación y técnicas de mercados**, Segunda edición, Esic, 2004

Luque Martínez, T., **Investigación de marketing 3.0**, Pirámide, 2017

Villaverde, S.; Monfort, A.; Merino, M.J., **Investigación de mercados en entornos digitales y convencionales**, Esic, 2020

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403
Dirección comercial II/V03G020V01502

Outros comentarios

Esta materia no dobre grao ADE-Dereito impártese no segundo cuadrimestre de 5º curso e a profesora responsable é Ana Isabel Martínez Senra.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Planificación financeira				
Materia	Planificación financeira			
Código	V03G020V01702			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Cibrán Ferraz, María Pilar			
Profesorado	Cibrán Ferraz, María Pilar			
Correo-e	pcibran@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno saiba facer un diagnóstico das necesidades financeiras da empresa e elaborar a planificación financeira da mesma a curto e longo prazo.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B12	Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Elaborar a planificación financeira a curto prazo dunha empresa	B1 B2 B3 B5 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14	C1 C5 C6 C7 C9 C10 C11 C12 C13 C14 C15 C16	D1 D2 D3 D4 D5
Elaborar a planificación financeira a longo prazo dunha empresa	B1 B2 B3 B5 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14	C1 C5 C6 C7 C9 C10 C11 C12 C13 C14 C15 C16	D1 D2 D3 D4 D5

Contidos	
Tema	
Tema 1. Conceptos xerais de planificación financeira. Análise e interpretación de estados financeiros.	1.1. Estados financeiros e conceptos da planificación financeira
Tema 2. Diagnóstico económico-financeiro.	2.1. Diagnostico financeiro 2.2. Técnicas e métodos
Tema 3.Estados financeiros da planificación a corto prazo.	3.1. Presuposto de tesourería 3.2. Outros estados da planificación a corto prazo
Tema 4. Estados financeiros da planificación ó longo prazo	4.1. Cadro de financiamento 4.2. Outros estados da planificación ó longo prazo

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	5	20
Resolución de problemas	16	24	40
Prácticas con apoio das TIC	15	35	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	18	20
Práctica de laboratorio	2	18	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do profesor, dos contidos mais relevantes e de maior dificultade conceptual. Posibilidade de desenvolvemento de exemplos co obxectivo de clarificar os conceptos da teoría. Posibilidade de desenvolvemento de caso integral.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios na aula como complemento das sesións maxistrais con problemas e/ou exercicios guiada polo docente.
Prácticas con apoio das TIC	Exercicios e casos no ordenador. Posibilidade de caso integral

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Prácticas con apoio das TIC	Aprendizaxe entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.
Probas	**Descrición**
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aprendizaxe entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.

Práctica de laboratorio	Aprendizaxe entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba de exercicios	60	B1 B2 B3 B5 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14	C1 C5 C6 C7 C9 C10 C11 C12 C13 C14 C15 C16	D1 D2 D3 D4 D5
Práctica de laboratorio	Caso feito na aula de laboratorio	40	B1 B2 B3 B5 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14	C1 C5 C6 C7 C9 C10 C11 C12 C13 C14 C15 C16	D1 D2 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos poderán optar entre avaliación continua (100% nota final) ou ben avaliación global da materia (proba final das convocatorias oficiais (100% da nota final).

"*Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación*". *Tamén na segunda convocatoria.*

"*Na convocatoria de Fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación*".

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo están xustificados pola necesaria adaptación a medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos e número medio de alumnos por grupo.

Prazo renuncia avaliación continua: non procede. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que supoñerá o 100% da cualificación. Tamén na segunda convocatoria. Na convocatoria de Fin de carreira, o exame supoñerá o 100% da cualificación.

Condutas inadecuadas e prexudiciais para o normal funcionamento da clase e da convivencia poderán carrexar sancións. Este esquema de avaliación é valida para todas as convocatorias.

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cibran,P.; Prado,C.; Huarte, C. y Crespo, M.A., **Planificación Financiera**, 1, ESIC, 2013

Cibrán, P; Villanueva, M, **Gestión Financiera. Teoría y casos prácticos.**, 1, Andavira Editora, 2008

Cibrán, P; Villanueva, M; Fernández, T, **Planificación Financiera. Teoría y casos prácticos**, 1, Andavira Editora, 2008

Mariño Garrido, T., **Claves para el análisis económico-financiero**, 1, Andavira Editora, 2009

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Contabilidade financeira II/V03G020V01401
Decisións de investimento/V03G020V01402
Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301
Análise contable/V03G020V01601
Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Achégaselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.
No PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, esta materia impártese no 2º cuatrimestre do 5º curso e o profesorado responsable é Pilar Cibran Ferraz.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Auditoría				
Materia	Auditoría			
Código	V03G020V01901			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Ruiz Blanco, María Silvia			
Profesorado	Ruiz Blanco, María Silvia			
Correo-e	sblanco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia relaciónase especialmente cos contidos incluídos nas materias de Contabilidade financeira. A auditoría financeira é unha das especializacións do profesional contable e os créditos da materia deben proporcionar ao alumno os coñecementos e habilidades básicas para un futuro desenvolvemento profesional neste ámbito concreto da auditoria ou, máis xenérico, da contabilidade. A materia se adecua ao perfil profesional e académico da titulación, xa que a auditoria é unha especialización profesional que capacita para o desempeño de funcións propias da xerencia e o asesoramento empresarial. Os campos profesionais nos que se proxecta son, ademais da auditoría de contas, o deseño e planificación dunha contabilidade, a xestión contable, o asesoramento contable, entre outros.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Identificar o marco legal e institucional que regula a auditoría de contas	B5	C6	
Identificar los procedimientos y prácticas específicas de la profesión de auditoria de cuentas.	B1	C6	
Aplicar os coñecementos adquiridos na propia materia e noutras de cursos previos, como as materias de contabilidade financeira, contabilidade de custos, análise contable e matemática das operacións financeiras a futuras situacións profesionais. Desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas específicos da materia.	B5 B10 B13	C8	D1
Buscar, identificar e interpretar os datos económicos que ofrece a empresa co obxectivo de propor os axustes de auditoría adecuados	B1 B13	C16	

Contidos	
Tema	
1. Fundamentos económicos, sociais e normativos.	
2. Auditoría dos estados financeiros:análise das áreas.	(*)
3. Descrición global do proceso dunha auditoría: planificación, avaliación de riscos, análise do control interno e emisión de informes de auditoría de contas anuais.	

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Traballo tutelado	5	10	15
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Resolución de problemas de forma autónoma	7.5	15	22.5
Lección maxistral	15	30	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Actividade na que se formulan problemas ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.O profesor pode solicitar a participación dos alumnos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Esta actividade implica a supervisión do traballo realizado polo alumno por parte do profesor co fin de resolver as dúbidas que poidan xurdir e non como un método de avaliación. É importante que o alumno participe activamente e solicite as explicacións que necesite.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Realización de traballos ou problemas por parte do alumno	15	B1 B5 B10 B13	C8 C16	D1
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados co algunha parte da materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	45	B1 B5	C6 C8 C16	
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. A proba refírese ao conxunto da asignatura.	40		C6 C8 C16	

Outros comentarios sobre a Avaliación

As diferenzas entre os sistemas e metodoloxías de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración e Dirección de Empresas da Universidade de Vigo, xustifícanse pola necesaria adaptación na medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e da adquisición de iguais competencias aos diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente no que se refire ao tipo de grupos, e ao número medio de alumnos por grupo.

O alumno que queira ser avaliado mediante avaliación continua deberá realizar varias probas durante o curso; a última delas terá lugar o mesmo día do exame final. Como alternativa ao sistema de avaliación continua, o alumnado poderá optar por ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as aprobadas pola Xunta de Centro para o curso 2022-2023 e poden ser consultadas na páxina Web da Facultade (http://fccee.uvigo.es)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Arenas, P. , Moreno, A., **Introducción a la auditoría financiera. Teoría y casos prácticos**, MCGRAW-HILL / INTERAMERICANA DE ESPAÑA,, 2012
De la Peña Gutiérrez, A., **Auditoría: un enfoque práctico.**, Paraninfo, 2008
Segovia San Juan, I. et al., **Introducción a la auditoría financiera**, UNED, 2011
Sánchez-Fernández de Valderrama J.L. y Alvarado Riquelme, M., **Teoría y práctica de la auditoría**, Pirámide, 2021

Bibliografía Complementaria

VVAA, **Manual de Auditoría**, Francis Lefevre, 2017

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Contabilidade financeira II/V03G020V01401
Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301
Análise contable/V03G020V01601
Contabilidade de custos/V03G020V01602

Outros comentarios

O desenvolvemento dos tres bloques temáticos nas súas correspondentes temáticas estará a disposición do alumnado na plataforma de teledocencia Moovi.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mercadotecnia sectorial				
Materia	Mercadotecnia sectorial			
Código	V03G020V01910			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	García Rodríguez, María José			
Profesorado	García Rodríguez, María José			
Correo-e	mjgarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia identifica distintos campos de actividade nos que se requiren prácticas diferenciais de marketing adaptadas ás características particulares de comercialización. Estudo das estratexias de marketing adecuadas para estes tipos de empresas.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprensión e coñecemento das distintas aplicacións de mercadotecnia sectorial nas empresas.	B1 B2 B5 B9 B13	C5 C6 C7 C9	D1 D3 D4

Capacidade de aplicación das estratexias de mercadotecnia sectorial en casos prácticos de empresas.	B1 B2 B5 B8 B9 B10 B11 B13 B14	C9 C10 C13 C14 C16	D1 D3 D4 D5

Contidos	
Tema	
1. Mercadotecnia de servizos	1.1. Mercadotecnia turística 1.2. Mercadotecnia bancaria 1.3. Mercadotecnia sanitaria
2. Mercadotecnia industrial	
3. Mercadotecnia non lucrativa	3.1 Mercadotecnia social 3.2 Mercadotecnia política 3.3 Mercadotecnia pública

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	0	22.5
Estudo de casos	27	49	76
Exame de preguntas obxectivas	1.5	50	51.5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Estudo de casos	Realización de casos sobre as aplicacións sectoriais da mercadotecnia.

Atención personalizada

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Estudo de casos	Resolución de casos prácticos, exercicios de comprensión dos temas, traballos e exposicións relacionadas cos temas da materia.	60	B1 B2 B5 B9 B11 B13 B14	C9 C10 C13 C14 C16	D1 D3 D4 D5
Exame de preguntas obxectivas	Exame sobre os contidos da materia	40	B5	C5 C6 C7	

Outros comentarios sobre a Avaliación

No exame de avaliación continua hai que obter unha nota mínima de 1 punto sobre 4 para poder superar a materia.

Para que se evaluen as prácticas é obrigatorio asistir á sesión correspondente á súa exposición e participar no debate de resolución.

A puntuación obtida pola participación, así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios e exposicións), mantense na convocatorias ordinaria e extraordinaria do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos.

Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos.

Se considerará que os alumnos que asistan a un 20% das prácticas están realizando avaliación continua, salvo que de forma expresa indiquen que se acollen a avaliación non continua. O prazo para renunciar á avaliación continua será até 15 días

antes da data do exame.

As datas de exámenes deberán ser consultadas na páxina web da Facultade "http://fccee.uvigo.es".

Na convocatoria de fin de carreira os alumnos serán avaliados mediante unha proba escrita valorada en 10 puntos.

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Aguirre García, M.S. (coord), **Marketing en sectores específicos**, Pirámide, 2000
Cubillo, J.M.; Blanco, A., **Estrategias de marketing sectorial**, ESIC, 2014
Bibliografía Complementaria
Grande Esteban, Ildefonso, **Marketing de los servicios**, ESIC, 2005
Barranco Saiz, F.J., **Marketing político y electoral**, Pirámide, 2012
Mesonero, M.; Alcaide, J.C., **Marketing Industrial**, ESIC, 2012
Rufín, R.; Medina, C., **Marketing público. Investigación, aplicaciones y estrategia**, ESIC, 2012
Balas Lara, M., **Marketing. La gestión de la comunicación en el tercer sector. Cómo mejorar la imagen de las ONGs.**, ESIC, 2012

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente
Dirección comercial I/V03G020V01403
Dirección comercial II/V03G020V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito do comercio internacional				
Materia	Dereito do comercio internacional			
Código	V03G020V01921			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Aldavero Mora, María de la Paz Costas Martínez, María del Carmen Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Dereito do Comercio Internacional é unha materia optativa que se cursa no primeiro cuadrimestre do cuarto ano de Grao en Administración de Empresas. Nela examínanse, dende o punto de vista xurídico, as figuras contractuais mais utilizadas ou características do tráfico xurídico mercantil no ámbito internacional. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento do ámbito institucional no que se desenvolve o comercio internacional.	B1	
Análise das fontes normativas que regulan o comercio internacional e do procedemento da súa procura e aplicación.	B1 B2 B10	C5
Dominio dos conceptos xurídicos mais relevantes do entorno internacional e que reesulten necesarios para a resolución de casos de comercio internacional.	B1 B5 B9 B10	
Resolución de casos e elaboración de informes relacionados coa materia.	B1 B5 B10	C7 C12 C13

Contidos	
Tema	
Tema 1. Marco institucional e fontes do Dereito do Comercio Internacional.	A) Marco Institucional. B) As fontes: 1. A ""Nova Lex Mercatoria". 2. O Regulamento "Roma I". 3. O Código civil.

Tema 2. O empresario extranxeiro.	A) O empresario extranxeiro individual. B) O empresario extranxeiro social.
Tema 3: Propiedad Industrial e Intelectual. Dereito da Competencia.	A) A protección dos bens inmateriais. B) Normativa internacional. C) A defensa dos dereitos da propiedade industrial el intelectual. D) Normativa reguladora da competencia.
Tema 4: A compravenda internacional	A) Introducción e datos xerais B) Ámbito de aplicación. C) Formación del contrato. D) Obligaciones de las partes. E) Incumplimiento del contrato. F) Transmisión del riesgo y conservación mercaderías.
Tema 5: Os INCOTERMS.	A) Introducción: Os INCOTERMS 2020. B) Termos válidos para calquera medio de transporte C) Termos válidos para transporte marítimo.
Tema 6: Contratos de distribución e cooperación.	A) Introducción: características generales. B) Contrato de comisión. C) Contrato de axencia. D) Contrato de concesión mercantil. E) Contrato de franquicia. F) Máster franquicia
Tema 7: Contratos de transporte.	A) Contrato internacional de transporte por estrada. B) Contrato internacional de transporte marítimo de mercadorías. C) Contrato internacional de transporte multimodal.
Tema 8: Instrumentos de pago e cobro.	A) Introducción: instrumentos de pago y cobro B) Créditos documentarios.
Tema 9: As garantías contractuais.	A) As garantías: concepto e clases. B) A fianza e o aval. C) As garantías independentes.
Tema 10: A crise económica do empresario. A resolución de conflictos.	A) Procedementos concursais. B) A resolución de conflictos en vía xudicial. C) Alternativas á resolución de conflictos en vía xudicial.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	27	20	47
Lección maxistral	22	40	62
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	20	20
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Clases de carácter presencial nas que se propondrán aqueles aspectos da materia mais relevantes na práctica, principalmente a través do prantexamento e análise de casos, resolución de cuestionarios e casos prácticos e estudo de documentación.
Lección maxistral	Neste tipo de docencia presencial, o profesor exporá e explicará os aspectos mais relevantes dos distintos temas que integran o programa da materia explicitado no apartado "contidos".

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tanto nas sesións maxistrais coma nos horarios de titorización previstos pola vixente normativa, o Profesor atenderá as dúbidas e cuestións que se plantexen polos alumnado en relación á materia explicada. Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo as cuestións que plantexe o alumnado en relación ás actividades desenvolvidas na mesma.
Prácticas de laboratorio	Tanto nas sesións maxistrais coma nos horarios de titorización previstos pola vixente normativa, o Profesor atenderá as dúbidas e cuestións que se plantexen polos alumnado en relación á materia explicada. Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo as cuestións que plantexe o alumnado en relación ás actividades desenvolvidas na mesma.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio presentaránse, para a súa contestación por escrito e correspondente avaliación, cuestionarios sobre a materia explicada nas sesións maxistrais. Avaliaráse tamén a acertada resolución ou prantexamento dos casos prácticos que se propoñan, a presentación de pequenos traballos ou informes previamente indicados polo profesor e, en xeral a activa participación neste tipo de sesións.	50	B1 B2 B5 B9 B10	C12 C13
Exame de preguntas obxectivas	O exame final poderá consistir na presentación dunha batería de preguntas tipo test sobre a materia explicada nas sesións maxistrais que, no seu caso, poderán ser combinadas con outras cuestións que se prantexen baixo outros formatos, que debrán ser desenvolvidas por escrito polo alumno.	50	B1	C7

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.- O exame final terá un valor máximo de 5 puntos sobre a nota final computada sobre 10.

2.- O traballo contínuo nas prácticas terá un valor máximo de 5 puntos sobre a nota final computada sobre 10. Cada unha das prácticas previstas computará sobre a nota final. Deses 5 puntos, 0,5 puntos outorgaránse, a criterio do profesor, aos estudantes que teñan unha participación mais activa nas clases teóricas e prácticas. A nota acadada neste apartado, gardaráse, no seu caso para o exame do mes de xullo.

3. Para que a nota de la avalaición continua nas prácticas se sume a lda o examen final, deberase obter en dito exame final unha calificación mínima de 1,7 puntos (calculados sobre un total de 5 puntos).

4. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

5. Datas dos exames: consultar páxina web da Facultade: http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Esplugues Mota, Carlos, **Derecho del Comercio Internacional. Disponible en Biblioteca Virtual Tirant -suscrita UVIGO-**, 9ª, Tirant lo Blanch, 2020

Calvo Caravaca, Alfonso-Luis y Carrascosa González, Javier (directores), **Derecho del Comercio Internacional**, COLEX, 2012

Base de datos, **West-Law Aranzadi**,

Bibliografía Complementaria

AAVV, **Memento práctico contratos mercantiles 2019/2020**, Madrid, Ediciones Francis Lefebvre, 2019

Alvarez González, Santiago, **Legislación de Derecho Internacional Privado**, Comares,

Sánchez Lorenzo, Sixto A., **Cláusulas en los contratos internacionales**, Atelier, 2012

Biblioteca CNUDMI-UNCITRAL. Comisión de las naciones Unidas para el Derecho Mercantil internacional, **https://uncitral.un.org/es/library**,

Códigos BOE Derecho Mercantil, **https://www.boe.es/biblioteca_juridica/index.php?tipo=C**,

Guía de negocios en España, **http://guidetobusinessinspain.com/**,

Guía Práctica de Comercio Exterior, **www.iberglobal.com/files/2015/guia_comercio_exterior.pdf**,

Librería ICEX, **https://www.icex.es/icex/es/Navegacion-zona-contacto/libreria-icex/index.html**, ICEX,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil/V03G020V01205

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enxeñaría financeira				
Materia	Enxeñaría financeira			
Código	V03G020V01922			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Lago Velando, Ángeles			
Profesorado	Lago Velando, Ángeles			
Correo-e	lvelando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia é introducir ao estudante no ámbito específico dos produtos financeiros derivados. O emprego actual destes instrumentos, tanto por parte das entidades financeiras como do resto de empresas, resulta habitual, polo que o coñecemento da súa existencia, operatoria e posibilidades, resulta unha formación complementaria de considerable valor para o estudante.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B7	Ler e comunicarse en inglés como lingua estranxeira
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Posuír e comprender coñecementos sobre valoración	B1 B3 B5 B7 B10 B11 B13 B14	C6 C7 C9 C10 C12	D1

(*)Aplicar los conocimientos a posibles situaciones profesionales en el ámbito de los productos financieros derivados.	B2 B6 B8 B9	C13 C16	D5
Reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos sobre a valoración de activos	B2	C11	
Transmitir información e resultados de valoración de activos	B6 B7 B13		D5

Contidos	
Tema	
1.- Introdución aos produtos financeiros derivados	1.1. Concepto 1.2. Tipoloxía 1.3. Operativa 1.4. Os mercados de derivados máis importantes do mundo.
2.- Produtos derivados OTC	2.1. FORWARD 2.1.1. Concepto 2.1.2. Tipoloxía 2.1.3. Operativa 2.1.4. Casos prácticos 2.2. SWAP 2.2.1. Concepto 2.2.2. Tipoloxía 2.2.3. Operativa 2.2.4. Casos prácticos 2.3. CAP, FLOOR, COLAR 2.3.1. Concepto 2.3.2. Tipoloxía 2.3.3. Operativa 2.3.4. Casos prácticos
3.- Produtos derivados en mercados organizados.	3.1. FUTUROS 3.1.1. Concepto 3.1.2. Tipoloxía 3.1.3. Operativa 3.1.4. Casos prácticos 3.2. OPCIÓNS 3.2.1. Concepto 3.2.2. Tipoloxía 3.2.3. Operativa 3.2.4. Casos prácticos
4. Produtos estruturados	4.1. Concepto 4.2. Tipoloxía 4.3. Casos Prácticos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	7.5	15	22.5
Prácticas de laboratorio	15	30.5	45.5
Seminario	5	7	12
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2.5	0	2.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a realización de rutinas, a aplicación de fórmulas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo individual e autónomo que lle permita ao estudante profundar e/ou complementar os contidos da materia.
Lección maxistral	Explicación teórica dos contidos da materia en grupo amplo de estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O estudante pode acudir a titorías individuais no despacho do profesor/a, dentro do horario establecido no inicio de curso, para resolver as dúbidas dunha forma personalizada.
Prácticas de laboratorio	O estudante poderá consultar ao profesor, de forma individualizada, as dúbidas que se lle presenten á hora de realizar as actividades propostas na aula de informática.
Seminario	O estudante pode acudir a titorías individuais no despacho do profesor/a, dentro do horario establecido no inicio de curso, para resolver as dúbidas dunha forma personalizada.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	Avaliación da materia que comprende contidos prácticos.	20	B3 B13 B14	C6 C7 C9 C12 C16	D1 D5
Prácticas de laboratorio	Avaliación do contido parcial da materia en grupo reducido ou individual.	5	B3 B13 B14	C6 C7 C9 C12 C16	D1 D5
Seminario	Avaliación da materia que comprende contidos teóricos e prácticos.	25	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B13 B14	C6 C7 C9 C10 C12 C13 C16	D1 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación global da materia que comprende contidos teóricos e prácticos.	50	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B13 B14	C6 C7 C9 C10 C11 C12 C13 C16	D1 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Sistema de avaliación continua: a nota final do curso será a suma da nota obtida nas probas de avaliación realizadas ao longo do cuadrimestre (cunha ponderación do 50% sobre o total), e da nota nunha última proba que coincidirá coa data do exame final (cunha ponderación do 50% do total).

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, na convocatoria ordinaria do primeiro cuadrimestre e na convocatoria extraordinaria (segunda convocatoria), o alumno/a poderá optar a ser avaliado mediante un exame final que suporá o 100% da cualificación.

O exame da convocatoria extraordinaria de fin de carreira suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames da materia deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Valls Martínez, María del Carmen y Cruz Rambaud, Salvador, **Operaciones financieras avanzadas**, Pirámide, 2013

Se proporcionarán, vía Moovi, materiales (presentaciones, apuntes, referencias...).,

Bibliografía Complementaria

Castellanos Hernán, Enrique, **Opciones y futuros de renta variable**, Instituto Bolsa y Mercados Españoles, 2011

Lamothe Fernández, Prosper y Pérez Somalo,Miguel, **Opciones Financieras y Productos estructurados**, MC Graw Hill, 2004

Además puede encontrar información adicional en, **Noticias y publicaciones de MEFF**, http://www.meff.es/aspx/Comun/Pagina.aspx?l1=QueEs&f=Home,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Estatística: Estatística/V03G020V01204
Decisións de investimento/V03G020V01402
Decisións de financiamento/V03G020V01501
Valoración de activos/V03G020V01604

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Finanzas internacionais				
Materia	Finanzas internacionais			
Código	V03G020V01923			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Profesorado	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Correo-e	xmcobas@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	A materia presenta unha visión do sistema financeiro internacional e dos seus mercados, así como das decisións financeiras da empresa en relación ao comercio e ao investimento internacional. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
comprender o funcionamento do sistema monetario internacional	A1	B1	C4	D3
comprender o funcionamento do sistema financeiro internacional e coñecer as súas institucións e mercados	A2	B2 B3	C5 C7	D4
aprender a internacionalizar unha empresa nas súas necesidades de inversión e financiamento		B14	C8 C13 C16	

Contidos	
Tema	
1.- Sistema monetario internacional	1.1.- A globalización 1.2.- Historia do sistema monetario internacional 1.3.- Situación actual

2.- Sistema financeiro internacional	2.1.- Introducción 2.2.- Institucións financeiras internacionais 2.3.- Mercados financeiros internacionais
3.- Mercados financeiros internacionais	3.1.- Introduccción 3.2.- Mercado de divisas 3.3.- Mercado de créditos 3.4.- Mercado de obrigas 3.5.- Mercados de accións 3.6.- Mercados de materias primas 3.7.- Mercados de derivados
4.- Financiamento empresarial internacional	4.1.- Comercio internacional 4.2.- Investimento internacional

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	62	92
Prácticas con apoio das TIC	20	38	58

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición teórica dos fundamentos da materia
Prácticas con apoio das TIC	Tratamento de casos reais de financiamento e investimento internacional

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	Posibilidade de atención noutros idiomas diferentes do galego no que se imparte a docencia (inglés, francés, castelán, portugués)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticas con apoio das TIC	Traballo individual en avaliación continua	100	A1 A2	B1 B2 B3 B14	C4 C5 C7 C8 C13 C16	D3 D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade http://fccee.uvigo.es

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, os/as estudantes poderán optar á avaliación cun exame final que computará o 100% da cualificación. O mesmo sistema será utilizado na segunda convocatoria.

O prazo para renunciar á avaliación continua será de un mes antes da data oficial do exame final.

Na convocatoria fin de carreira, o exame representará tamén o 100% da cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Durán Herrera, J.J., Gallardo Olmedo, F., **Finanzas internacionales para la empresa**, 1ª, Pirámide, 2013

Arteaga, J. et al., **Manual de la internacionalización**, 2ª, ICEX-CECO, 2017

Bibliografía Complementaria

Varela, M., Varela, F., **Sistema monetario y financiación internacional**, Pirámide, 2013

Hill, C., Hult, T., **Global Business Today**, 11ª, Mc Graw-Hill, 2020

http://www.bancomundial.org,

http://www.imf.org/external/index.htm,

http://unctad.org/es/Paginas/Home.aspx,

http://www.cincodias.com,

http://www.expansion.com,

http://www.ft.com/home/UK,
http://www.ecb.int/ecb/html/index.es.html,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dirección estratéxica internacional/V03G020V01603
Dereito do comercio internacional/V03G020V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Decisións de investimento/V03G020V01402
Decisións de financiamento/V03G020V01501

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica				
Materia	Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica			
Código	V03G020V01925			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Vázquez Vicente, Xosé Henrique			
Profesorado	Vázquez Vicente, Xosé Henrique			
Correo-e	xhvv@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/xhvv			
Descrición xeral	A materia suliña os retos inducidos pola economía do coñecemento, destaca o porqué da necesidade de innovar nese contexto, e profundiza nas ferramentas que se poden usar para sistematizar a I+D+i. Se ben o obxecto de estudo prioritario será o da empresa, ao longo do curso evidenciarase que a xestión do coñecemento e da innovación posúe un extenso ámbito de aplicación alén do mundo dos negocios. Os fundamentos da materia cumprirán tamén deste xeito un rol importante na dinamización do cambio en calquera tipo de organización; dende unha ONG para o desenvolvemento, un sindicato, ou unha asociación ecoloxista, por exemplo, ata a propia administración pública. _____ Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Entender en que consiste a economía do coñecemento e o papel que nela xoga a xestión da innovación	A3	B1 B2	C1 C3	
Capacidade de análise das principais forzas que moven o ecosistema de innovación	A2	B1 B2	C1 C3	
Capacidade de análise dos procesos internos da empresa que condicionan o seu potencial de innovación	A4	B2	C1 C3	D2
Capacidade creativa para enxergar novos proxectos de innovación, avalialos con rigor, e implementalos	A2 A3	B1	C1	D2

Contidos

Tema	
TEMA 1: ¿Por que "xestión da innovación"? Da economía industrial á economía do coñecemento	A economía mundial en perspectiva. Evolución nas claves do crecemento e converxencia. O novo sistema tecnolóxico: microelectrónica e biotecnoloxía. A economía do coñecemento: máis que bits. A empresa ante o novo contorno: o Plan de Innovación.
TEMA 2: Cambio tecnolóxico e sistemas nacionais de innovación	Tecnoloxía e innovación: definición e tipoloxías. Configuración dos Sistemas Nacionais de Innovación. O Sistema Ciencia-Tecnoloxía-Industria: o papel das universidades.
TEMA 3: A elaboración dunha diagnose: dos insights do entorno ás novas ideas para o mercado	Vixilancia tecnolóxica. Prospectiva tecnolóxica. Auditoría tecnolóxica.
TEMA 4: A importancia de ter estratexia para xerar unha carteira de proxectos	Coherencia estratéxica. Estratexias de innovación. Estratexias tecnolóxicas. Interrelación. Control da estratexia. Proxectos. Protección da tecnoloxía.
TEMA 5: Como implementar un proxecto? Estructura organizativa, sistemas de control e liderazgo.	Estructuras organizativas para estimular o cambio e a innovación. Mecanismos de coordinación para a innovación. A vertente tecnolóxica dos sistemas de control e incentivos. Sistemas de participación do persoal. A fluidez dos cambios: formación, comunicación e liderazgo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	19	30	49
Resolución de problemas	5	15	20
Debate	5	5	10
Traballo tutelado	20	20	40
Exame de preguntas obxectivas	2	28	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do contido e obxectivos da materia. Metoloxía de traballo e sistemas de control e avaliación.
Lección maxistral	Exposición das bases teóricas e orientación por parte do profesor sobre os contidos do programa. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor, co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas cuestións e preguntas expostas ao longo da clase.
Resolución de problemas	Os estudantes redactarán análises sobre distintos aspectos da materia e/ou resolverán casos e problemas.
Debate	Os profesores interpelarán aos estudantes con preguntas asociadas á materia nas que as respostas requerirán relacionar conceptos de distintas temáticas xa abordadas.
Traballo tutelado	Nestas sesións tamén se contará co apoio do profesor, pero os estudantes traballarán en equipo e autónomamente para elaborar un plan de innovación propio. Para este traballo é esencial ter absorvido os coñecementos das sesións maxistrais.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Resolución de problemas	Abordaranse análises, casos ou exercicios concretos baixo a titorización do profesor.
Traballo tutelado	O traballo farase baixo a supervisión periódica do profesor.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resolución de problemas	Os estudantes redactarán análises sobre distintos aspectos da materia e/ou resolverán casos e problemas.	20	A2	B1 B2
Debate	Os profesores interpelarán aos estudantes con preguntas cuias respostas requerirán relacionar distintas temáticas xa abordadas.	10	A2 A3 A4	B2

Traballo tutelado	O traballo tutelado fai referencia a un Plan de Innovación que sigue un modelo proporcionado polo profesor e dispoñible en MOOVI. Serán criterios de avaliación os seguintes: PRESENTACIÓN FORMAL: O índice estará o máis desagregado posible e indicará a páxina na que se atopa cada item. Todas as cifras incluídas en texto, cadros, gráficos e figuras deberán explicitar a fonte. As citas literais deberán ir entre aspas e acompañadas da fonte da que se extraen. Se non son literais, citarase só a fonte. A detección dun plaxio será castigada coa maior das sancións segundo os Estatutos da Universidade de Vigo. As fontes -documentais, orais, informáticas...- deberán recollerse todas nun apartado final. NIVEL E CALIDADE DA PROFUNDIZACIÓN TEMÁTICA CAPACIDADE DE ANÁLISE Estructuración e análise crítica da información Orixinalidade e rigorosidade argumental EXPOSICIÓN FINAL DUN DOS PROXECTOS PROPOSTOS NO PLAN DE INNOVACIÓN PARA BUSCAR FINANCIAMENTO Axuste da exposición a 5/10 minutos Fluidez da presentación Capacidade de convicción	40	A2 A3 A4	B1 B2	C1 C3	D2
Exame de preguntas obxectivas	O exame constará de 20 preguntas tipo test de resposta única, con 4 respostas posibles. Cada pregunta correcta suma 1 punto e cada erro resta 0.33 puntos. Esta proba tipo test poderá sustituirse nalgunha das convocatorias por enunciados sobre os que o/a estudante deberé mostrar o seu acordo ou desacordo, e explicar os argumentos da súa resposta. Existen exemplos de ámbolos dous tipos de exames en MOOVI.	30	A3	B1 B2	C1 C3	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación pola participación e realización de todas as tarefas mantense nas convocatorias do curso académico e non se gardará para cursos sucesivos.

Alternativamente ao sistema de avaliación arriba descrito, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria específica "de fin de carreira", o exame suporá o 100% da calificación.

Notas específicas sobre o exame:

(1) Poderán ser de tipo test ou de preguntas curtas.

(2) Nas transparencias dispoñibles en MOOVI pódese atopar un índice estendido das temáticas que os estudantes deberán complementar pola súa conta durante a docencia presencial e/ou acudindo á bibliografía recomendada.

(3) As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web: http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Sánchez, Esteban, **Innovar para competir**, Pirámide, 2019

Enric Barba, José Ramón Magarzo, **Cómo gestionar la innovación**, Altran, 2018

Schilling, M. A., & Shankar, R., **Strategic management of technological innovation**, McGraw-Hill Education, 2020

Bibliografía Complementaria

Tidd, Joe e Bessant, John, **Managing Innovation: Integrating technological, market and organizational change**, Wiley,

Antonio Davila, Marc J Epstein, and Robert D. Shelton, **Making Innovation Work: How to Manage It, Measure It, and Profit from it**, Pearson Education, 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Decisións de investimento/V03G020V01402

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Investigación comercial/V03G020V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia económica/V03G020V01103
Dirección de operacións/V03G020V01302
Análise contable/V03G020V01601

Outros comentarios

As sesións maxistrais trasladan uns contidos que é preciso relacionar con outros contidos da asignatura e de outras materias como a estadística, a investigación de mercados, o dereito ou a economía da empresa.
As sesións prácticas esixen dos estudantes unha actitude proactiva e creativa difícilmente esaxerable. O pensamento lateral e o output innovador no plan de innovación e nos propios exercicios guiados polo profesor son elementos clave na avaliación das prácticas.
O aproveitamento da materia e a súa explotación futura na vida profesional aconsella un nivel de lectura en inglés equivalente ao esixible nas probas de acceso á universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Contabilidade financeira avanzada				
Materia	Contabilidade financeira avanzada			
Código	V03G020V01926			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Vila Biglieri, Jorge Eduardo			
Profesorado	Vila Biglieri, Jorge Eduardo			
Correo-e	biglieri@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Contabilidade Financeira Avanzada de carácter práctico baseada en empresas reais. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer, comprender e saber utilizar os distintos niveis normativos (internacional e nacional) que regulan a emisión de información contable por parte das empresas	B3	C4	
Coñecer, comprender e saber aplicar ferramentas de toma de decisións	B4	C6	D5
Utilizar follas de cálculo para rexistrar, analizar e presentar información financeira	B3		

Contidos	
Tema	
Introdución á Contabilidade Financeira Avanzada	Tipos de contabilidades Emisores de normas contables Federal Accounting Standards Board (FASB) International Accounting Standards Board (IASB) Instituto de Contabilidade e Auditoría de Contas (ICAC)
Estados Financeiros de organizacións non lucrativas.	As contas anuais das entidades sen ánimo de lucro (ESAL) e a súa estrutura. A folla de cálculo como instrumento para analizar as contas anuais. Obtención dos estados financeiros Proceso dos activos non correntes Explicación dos asentos anuais estándares de compras, vendas, imposto sobre beneficios e administracións públicas Os asentos relacionados coa actividade de investimento Obtención dos rexistros contables desde Estado de Cambios no Patrimonio Neto Os asentos contables relacionados coa actividade de financiamento O Estado de fluxo de efectivo polo método directo e indirecto. Comparación e interpretación.

Combinacións de negocios y Consolidación	Aspectos xurídicos, contables e económicos da Combinación de Negocios A identificación da Empresa Adquirente Determinación da Data de Adquisición Cuantificar o Custo da Combinación. Recoñecer e Valorar os Activos/Pasivos. Determinar o Valor do Fondo de Comercio/Diferencia negativa. Contabilidade Provisional Aspectos xurídicos, contables e económicos da Consolidación de cuentas anuales
Contabilidade de derivados	A problematica da contabilidade de derivados financeiros Operacións en divisas e cobertura de riscos en transaccións internacionais Casos prácticos con instrumentos financeiros en mercados financeiros nacionais e internacionais e tempo real
Contabilidade fiscal	A Fiscalidade da empresa Conexión da lexislación tributaria da empresa coa contabilidade. Aspectos fiscais das transaccións internacionais
Contabilidade na empresa	Prácticas de rexistro contable na Excel Prácticas de operativa contable nun programa de Contabilidade Introducción a un Electronic Resource Program (ERP)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	5	10	15
Resolución de problemas	16	50	66
Prácticas con apoio das TIC	20	40	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3
Traballo	5	0	5
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.Requírese a participación activa do alumnado na aula a través de exposicións e debates.Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas cuestións e preguntas suscitadas ao longo da clase. En ningun caso as transparencias entregadas polo profesor constitúen material suficiente sobre o contido da materia.
Resolución de problemas	Actividade sobre as cuestións suscitadas e/ou exercicios relacionados. Os estudantes deben desenvolver as solucións adecuadas a través de aplicación de métodos ou procedementos fórmulas ou algoritmos e a interpretación dos resultados. A miúdo utilízase para complementar a lección maxistral.
Prácticas con apoio das TIC	Nestas sesións de laboratorio informático aplicásense os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda de ferramentas de ofimática, aplicacións gratuítas, bases de datos e información dispoñible en internet. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Prácticas con apoio das TIC	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación dos coñecementos en grupos reducidos a partir de actividades avaliables propostas polo profesor e a súa resolución e interacción con outros estudantes.
Probas	**Descrición**
Traballo	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación dos coñecementos en grupos reducidos a partir de actividades avaliables propostas polo profesor e a súa resolución e interacción con outros estudantes.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resolución de problemas e/ou exercicios	Para os estudantes de avaliación continua, proporanse preguntas e exercicios relacionadas co temario e a actualidade económica	25	B3 B4	C4 C6	
Traballo	Para os estudantes de avaliación continua, requírese a execución dun traballo relacionado cunha empresa sen animo de lucro con contas anuais normais actualizadas e estado de fluxos de efectivo	50	B3 B4	C4 C6	D5
Exame de preguntas obxectivas	Este exame permite subir nota e/ou aprobar aos estudantes de avaliación continua e a superación da materia aos estudantes de avaliación non-continua. As preguntas abarcarán calquera aspecto relacionado coa vixente normativa da Contabilidade Financeira, tanto a nivel teórico como práctico.	25	B3 B4	C4 C6	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de evaluación nas convocatorias ORDINARIA E EXTRAORDINARIA consta de dúas alternativas.

1. Evaluación CONTINUA: componse da calificación obtida nos problemas e/ou exercicios (25%) más a obtida no traballo final (50%) mais a obtida no exame final (25%).

2. Evaluación CONTINUA : exame final (100%). Este exame PODRÁ SER DIFERENTE ao realizado baixo a opción de Evaluación CONTINUA.

IMPORTANTE:

- A elección por parte do alumnado dunha das alternativas se hará explícita o día do exame final.

- No caso de participar nalgunha proba intermedia e non presentarse ao exame final, a nota final da materia será a nota dos traballos, problemas e exercicios

Na convocatoria de Fin de CARRERA, o exame final supondrá o 100% da calificación.

As datas de examenes deberán ser consultadas na página web da Facultade: http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ICAC, **Spanish Accounting regulator**,

Epstein, B. J.; Mirza, A.A., **Wiley IFRS 2015: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards Set**, Wiley, 2015

Alexander, D.; Britton, A.; Jorissen, A., **International Financial Reporting and Analysis**, 6, Thomson, 2014

Goldrat, E, **La meta**, Diaz de Santos, 2005

Bibliografía Complementaria

SABI database (UVigo library access), **Sistema de Análisis de Balances Ibéricos**,

IASB, **International Accounting Standard Board**,

FASB, **Federal Accounting Standard Board**,

Comisión Nacional del Mercado de Vailores, **Stock exchange Spanish regulator**,

Alfredson, K. y otros, **Applying International Financial Reporting Standards**, 3, Wiley, 2013

Grünwald, N. and Klymchuk, S., **Money Puzzles**, 1, Hochschule Wismar, 2005

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401
Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Recoméndase a avaliación continua porque presentar os traballos que se propoñen facilitan a adquisición progresiva dos coñecementos e as competencias da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Creación e simulación de empresas				
Materia	Creación e simulación de empresas			
Código	V03G020V01927			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Comesaña Benavides, Fernando			
Profesorado	Cal Arca, Ángela María Comesaña Benavides, Fernando			
Correo-e	fercoben@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=2623			
Descrición xeral	Materia que ten como finalidade que os alumnos poidan participar na creación e xestión de iniciativas empresariais a través da participación en situacións simuladas de creación e xestión de empresas en entornas competitivas complexas			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer a metodoloxía racional que se debe seguir para a creación dunha empresa		B1	C1 C3 C4 C5 C6 C7	
Coñecer a existencia de apoios institucionais e sociais ao emprendedor			C4 C5	
Saber cómo planear a constitución dunha empresa de acordo coa contorna	A2	B11	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C10	
Coñecer a relacións que vinculan as decisións cos resultados empresariais			C4 C5 C6 C10 C11	
Elaborar un Plan de Empresa con estrutura e contidos ortodoxos	A2 A4	B1 B2 B3 B5 B6 B8 B9 B10 B13	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14 C16	D1 D2 D3 D4 D5
Utilizar as TIC en beneficio do proxecto empresarial	A4	B1 B6	C5	D1 D2
Tomar decisións empresariais razoadas de acordo coa contorna	A2	B1 B2 B10	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14	
Ter unha actitude positiva respecto ao emprendemento			C5	D2 D3 D4 D5
Afrontar o futuro profesional cun enfoque proactivo	A2		C11	D1 D2 D3 D4 D5

Contidos
Tema

1. Trámites constitución empresa	1.1 Consideracións previas 1.2 Fases previas á creación da empresa. Proceso tradicional e proceso telemático (CIRCE) 1.3 Trámites de posta en marcha 1.4 Constitución telemática 1.5 Organismos e profesionais que interveñen na creación de empresas 1.6 Documentos xerados na creación de empresas 1.7 Custos asociados á creación de empresas
2. Emprendemento e plan de empresa	2.1 Evaluación da idea 2.2 O emprendedor 2.3 O Plan de empresa
3. Simulación	3.1 Modelos de simulación 3.2 Exercicios de simulación e avaliación prospectiva 3.3 Xogo de empresa

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas con apoio das TIC	32.5	65	97.5
Lección maxistral	15	30	45
Exame de preguntas obxectivas	2.5	5	7.5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	O alumnado deberá elaborar os exercicios, casos, modelos de simulación propostos ou decisións do xogo de empresa, dependendo da parte da materia a desenvolver. Os modelos de simulación de empresas elaboraranse nunha aplicación de folla de cálculo, a partir das explicacións teóricas sobre modelos e indicadores relevantes e as orientacións prácticas do profesorado. No Xogo de empresa os membros do alumnado deberán formar equipos de traballo e tomar decisións sobre a xestión de empresa nos sucesivos periodos do mesmo. Deberán emitir informes sobre as decisións tomadas e sobre a información e os razoamentos utilizados para as mesmas.
Lección maxistral	O alumnado deberá comprender, reter e aplicar os conceptos e informacións explicados nas clases, sobre unha hipotética empresa en proceso de creación baseándose na exposición do profesorado dos conceptos ilustrados nas lecturas e nos casos presentados.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Prácticas con apoio das TIC	Titorías en grupo reducido. Reunións que o alumnado formando equipos mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Prácticas con apoio das TIC	Avaliarase a calidade dos modelos de simulación de empresas e dos informes sobre as mesmas, elaborados durante as prácticas	50	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14 C16	D1 D2
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico-práctico que poderá consistir en contestar preguntas teóricas, preguntas curtas, preguntas tipo test	50	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14 C16	D1 D2

Outros comentarios sobre a Avaliación

O método de avaliación inicial será a avaliación continua, consistente en avaliar os resultados do alumnado obtidos en probas de control de asimilación na parte de creación de empresas da materia, e a asistencia ás prácticas, a participación nas mesmas, e a elaboración de documentos que os docentes solicitarán como resultado delas, na parte de simulación da xestión de empresas da materia. Avaliaranse tamén os resultados do equipo do que se forme parte no xogo de empresa.

Os detalles das puntuacións obtidas nas diferentes actividades a realizar na materia se explicitarán nas sesións correspondentes.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudiantado poderá ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da calificación, tanto na convocatoria ordinaria como na extraordinaria.

A convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames da materia poderán ser consultados na páxina web da facultade http://fccee.uvigo.es

A avaliación non continua consistirá en exames na convocatoria ordinaria e extraordinaria de carácter teórico-práctico que poderán basearse en contestar preguntas teóricas, preguntas curtas, preguntas tipo test e na elaboración de modelos económico empresariais de carácter cuantitativo en folla de cálculo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cabanelas, J., **Lecturas de Emprendimiento y creación de empresas**, 2013,

Bibliografía Complementaria

Ostealwalder, A.; Pigneur, I., **Generación de modelos de negocio. Un manual para visionarios, revolucionarios y retadores**, 2010,
Clark, T., **Business model you**, 2012,
Feld, B., **Startup comunities**, 2012,
Ries, E., **The lean startup**, 2011,
Villalba Vilá, D., **Decisiones empresariales con hoja de cálculo**, 2012,
Blank, S.; Dorf, B., **The starup owner´s manual**, 2012,
Castro Abancéns, I. e Rufino Rus J.I., **Creación de empresas para emprendedores**, 2010,
Cañadas, M., **Cómo crear empresas rentables**, 1996,
Gil Estallo, María, **Como crear y hacer funcionar una empresa**, 2000,
Irízar, I., **Cómo crear una empresa. Lo que todo emprendedor debe saber**, 2003,
Jimenez Quintero, J. A, **Creación de empresas**, 2012,
Mateo, R. y Sagarra, R., **Creación de empresas. Teoría y práctica**, 2004,
Priede Bergamini, T.; López-Cózar Navarro, C.;e Benito Hernández S., **Creación y desarrollo de empresas**, 2010,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102
Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203
Dirección comercial I/V03G020V01403
Dirección de recursos humanos/V03G020V01303
Análise contable/V03G020V01601
Decisións de financiamento/V03G020V01501
Dirección comercial II/V03G020V01502
Dirección estratéxica/V03G020V01503

Outros comentarios

Os alumnos deben abordar a materia desde un plano de integración dos coñecementos adquiridos durante as materias do Grao.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito penal de empresa				
Materia	Dereito penal de empresa			
Código	V03G020V01928			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Torres Cadavid, Natalia			
Profesorado	Torres Cadavid, Natalia			
Correo-e	nataliatorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os contidos da materia constitúen unha exposición sistemática sobre os delitos e a responsabilidade xurídico-penal en que poden incorrer quen realizan actividades que son consideradas ilícitas e que están relacionadas coa empresa e o ámbito laboral. O obxectivo a conseguir na impartición da materia "Dereito penal de empresa" consiste, fundamentalmente, en axudar a identificar os conceptos teóricos básicos para que os/as estudantes poidan identificar, interpretar e razoar sobre os diferentes supostos delictuosos que se producen naquel ámbito, con vistas á capacitación para a toma de decisións no eido empresarial. Dominar as nocións esenciais do Dereito penal de empresa e as súas técnicas de interpretación resulta de especial utilidade para aqueles estudantes que orienten a súa actividade profesional á administración, organización e dirección de empresas, así como ao asesoramento empresarial e laboral.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer e poder transmitir no entorno de traballo a responsabilidade xurídico penal en que poden incurrer quenes realizan actividades que son consideradas ilícitas no marco de actividades financeiras, societarias e laborales	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B5 B8	C5 C7 C15	D2 D3 D4
Demostrar dominio dos conceptos xuridicos penais mais relevantes que resulten necesarios para adoitar decisións de comportamento no eido da empresa e reducir riscos derivados do descoñecemento das consecuencias penais e administrativas ou sociais derivadas do incumprimento da legalidade penal.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B10 B14	C5 C15	D3 D4
Resolver casos ou situacións complexas respetando a legalidade e sendo capaz de emitir informes ou asesoramentos con calidade e de foma obxetiva e independiente	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B10 B14		D3 D4

Contidos	
Tema	
LECCIÓN 1. Introdución ao Dereito penal de empresa.	I. Introdución ao Dereito Penal de Empresa. II. Que é o Dereito Penal? II. Fontes do Dereito Penal. III. Principios limitadores. IV. Contido.
LECCIÓN 2. Sistema de sancións.	I. Sistema de sancións no Código Penal. II. As penas privativas de liberdade. II. As penas privativas de dereitos. III. A pena de multa. IV. Aplicación e determinación das penas.
LECCIÓN 3. A responsabilidade penal das persoas físicas.	I. A autoría. II. A participación. III. Responsabilidade penal dos administradores sociais. IV. O actuar en lugar doutro.
LECCIÓN 4. A responsabilidade penal das persoas xurídicas.	I. Criterios de atribución de responsabilidade penal. II. Persoas xurídicas imputables e inimputables. III. Exención de responsabilidade: compliance penal. IV. Sistema de penas das persoas xurídicas.
LECCIÓN 5. Análise e interpretación dos delitos.	I. O concepto de delito. II. A estrutura do concepto de delito: breve alusión á teoría do delito. III. As circunstancias modificativas da responsabilidade penal. IV. A exención de responsabilidade penal.
LECCIÓN 6. Delitos de defraudacións.	I. Introdución: os delitos contra o patrimonio e contra a orde socioeconómica (Título XIII CP). II. Delito de administración desleal (art. 252 CP). III. Delito de apropiación indebida (arts. 253-254 CP). IV. Diferencias con outros delitos contra o patrimonio e contra a orde socioeconómica.
LECCIÓN 7. Delitos de frustración da execución e delitos de insolvencias punibles.	I. Delitos de frustración da execución (arts. 257-258 ter CP). II. Delitos de insolvencias punibles (arts. 259-261 bis CP). III. Disposicións comúns (arts. 268-269 CP).
LECCIÓN 8. Delitos relativos á propiedade intelectual e industrial.	I. Delitos relativos á propiedade intelectual (arts. 270-272 CP). II. Delitos relativos á propiedade industrial (arts. 273-277 CP).
LECCIÓN 9. Delitos relativos ao mercado e aos consumidores.	I. Descubrimento e revelación de segredos de empresa (arts. 278-280 CP). II. Detracción do mercado de materias primas ou producto de primera necesidade (art. 281 CP). III. Publicidade falsa (art. 282 CP). IV. Estafa de inversores (art. 282 bis CP). V. Facturación ilícita (art. 283 CP).
LECCIÓN 10. Delito de corrupción nos negocios.	I. Delito de corrupción entre particulares (art. 286 bis, 286 quáter CP). II. Delito de corrupción nos negocios trasnacionais (art. 286 ter CP). III. Agravacións (art. 286 quáter CP). IV. Diferencias co cohecho (arts. 419 y ss. CP). IV. Disposicións comúns (arts. 287-288 CP).
LECCIÓN 11. Delitos societarios.	I. Falseamento de documentos sociais (art. 290 CP). II. Delito de imposición de acordos abusivos ou lesivos (arts. 291-292 CP). III. Delito de obstaculización do exercicio dos dereitos dos socios (art. 293 CP). IV. Obstaculización a tarefas de inspección ou supervisión administrativa (art. 294 CP). V. Disposicións comúns (arts. 296-297 CP).
LECCIÓN 12. Delitos contra a Facenda Pública e contra a Seguridade Social	I. Delitos contra a facenda pública (arts. 305-306 CP). II. Delitos contra á Seguridade Social (arts. 307-307 ter CP). III. Delito de fraude de subvecións (art. 308 CP). IV. O delito contable tributario (art. 310 CP). V. Disposicións comúns (arts. 308 bis, 310 bis).
LECCIÓN 13. Delitos contra os dereitos dos traballadores.	I. Imposición ou mantemento de condicións ilegais de traballo (art. 311 CP). II. Emprego ilegal (art. 311 bis CP). III. Tráfico ilegal de man de obra (312 CP). IV. Emigracións fraudulentas (art. 313 CP). IV. Discriminación laboral (art. 314 CP). V. Delitos en contra da liberdade sindical e o dereito de folga (art. 315 CP). VI. Delitos contra a seguridade e hixiene no traballo (arts. 316-317 CP). VII. Disposición común (art. 318 CP).

LECCIÓN 14. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente.	I. Atentados xenéricos ao medio ambiente, delito ecolóxico (arts. 325, 330 CP). II. Xestión ilegal e traslado de residuos (art. 326 CP). III. Explotación de instalacións perigosas (art. 326 bis CP). IV. Disposicións comúns (arts. 327, 328, 331, 338-340 CP).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	42	64.5
Resolución de problemas	27.5	55	82.5
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade.
Resolución de problemas	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	O sistema de avaliación continua consistirá en tres exames escritos: os dous primeiros, de resolución de probas obxetivas parciais (□probas de tipo test□, aos que se refire este apartado da Guía), e o terceiro, de resolución de problemas e/ou exercicios (referido no seguinte apartado da Guía). Os exames correspondentes á resolución de probas obxetivas parciais, □probas tipo test□: - celebraranse ao longo do curso, en horario de clase. - cada exame comprenderá a parte do temario que respectivamente se indique ao inicio do cuadrimestre polo/a profesor/a da materia - consistirán en probas tipo test, para cuxa cualificación cada a resposta correcta suma o dobre que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. -Ámbolos dous exames ponderaranse ao 60% para a cualificación final (cada exame ten un valor do 30%), correspondendo o outro 40% á resolución de problemas e/ou exercicios (que se describe no apartado seguinte). Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario que a nota resultante dos tres exames, de acordo coa ponderación indicada, sexa igual ou superior a 5 puntos. Quen acuda á primeira proba parcial, manifestando así o seu interese por acollerse a este sistema de avaliación continua, será avaliado nesta oportunidade de acordo cos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado mediante un exame final que constitúa o 100% da cualificación da materia. Polo tanto, realizada a primeira proba parcial, non é posible renunciar ao sistema de avaliación continua. Se realizada a primeira proba parcial, a alumna ou alumno non se presentase á seguinte ou seguintes, a cualificación destas será de 0 puntos.	60	B1 B2 B5 B10 C15 D3 D4

Resolución de problemas e/ou exercicios	Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario que a nota resultante dos tres exames, de acordo coa ponderación indicada no apartado anterior, sexa igual ou superior a 5 puntos. Quen acuda á primeira proba parcial, manifestando así o seu interese por acollerse a este sistema de avaliación continua, será avaliado nesta oportunidade de acordo cos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado mediante un exame final que constitúa o 100% da cualificación da materia. Polo tanto, realizada a primeira proba parcial, non é posible renunciar ao sistema de avaliación continua. Se realizada a primeira proba parcial, a alumna ou alumno non se presenta á seguinte ou seguintes, a cualificación destas será de 0 puntos. A proba de resolución de problemas e/ou exercicios terá lugar na data oficial de exame final para esta materia no curso 2022-2023 publicada na web da Facultade: http://fccee.uvigo.es	40	A1 B1 C5 A2 B2 C7 A3 B4 C15 A4 B5 A5 B10 B14

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª OPORTUNIDADE DE EXAME

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA
Descríbese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE EXAME FINAL
Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023, que estará dispoñible na web http://fccee.uvigo.es. O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o dobre que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios problemas ou exercicios. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2.ª OPORTUNIDADE DE EXAME E EXAME FIN DE CARREIRA
Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023, dispoñible na web http://fccee.uvigo.es. O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá nunha proba tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o dobre que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios problemas ou exercicios. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ayala Gómez, I.; Ortiz de Urbina Gimeno, I. (coords.), **Memento práctico-penal económico y de la empresa**, 1ª, Francis Lefevre, 2017

Juanes Peces, A. (coord.), **Memento Experto Compliance penal,**, 1ª, Francis Lefebvre, 2017

Martínez-Buján Pérez, C., **Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte Especial**, 6ª, Tirant lo Blanch, 2019

Martínez-Buján Pérez, C., **Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte General.**, 5ª, Tirant lo Blanch, 2016

Nieto Martin, A./ Lascurain Sánchez, JA/ Blanco Cordero, I., **Manual de cumplimiento penal en la empresa**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2015

Nuñez Castaño E./ Galán Muñoz A., **Manual de Derecho Penal Económico y de la Empresa**, 3ª, Tirant lo Blanch, 2019

Carrau Criado, R., **Compliance para PYMES**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2016

Demetrio Crespo, E/Nieto Martin, A., **Derecho Penal Económico y derechos humanos**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Bibliografía Complementaria

Quintero Olivares, Gonzalo (Dir.), Morales Prats, Fermín (Coord.), **Comentarios al Código Penal Español. Tomo I y II**, 10ª, Aranzadi, 2016

Demetrio Crespo, E. (dir.); De la Cuerda Martín, M. y García de la Torre, F. (coords.), **Derecho Penal Económico y Teoría del Delito**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2020

Camacho Vizcaíno, A. (dir.), **Tratado de Derecho Penal Económico**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2019

Torres Cadavid, N., **La responsabilidad penal del asesor fiscal**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2019

Matallín Evangelio, A. (dir.), **Compliance y Prevención de Delitos de Corrupción**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Ferré Olivé, J.C., **Tratado de los Delitos Contra la Hacienda Pública y Contra la Seguridad Social**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Faraldo Cabana, P., **Los delitos societarios**, 2ª, Tirant lo Blanch, 2015

De Vicente Martínez, R., **Derecho Penal Del Trabajo**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2020

Corcoy Bidasolo, M.; Gómez Martín, V. (dirs.), **Manual de Derecho Penal, Económico y de Empresa Parte General y Parte Especial Tomo 2**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2016

Corcoy Bidasolo, M. (dir); Vera Sánchez, J.S. (coord.), **Manual de Derecho Penal Parte Especial Tomo 1 Doctrina y Jurisprudencia con Casos Solucionados**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2015

Tiedemann, K., **Manual de Derecho Penal Económico Parte General y Especial**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2010

Muñoz Conde, F., **Derecho Penal, Parte Especial**, 22ª, Tirant lo Blanch, 2019

Luzón Peña, D-M., **Lecciones de Derecho Penal Parte General**, 3ª, Tirant lo Blanch, 2016

Luzón Peña, D-M. (dir.), **Derecho Penal en Casos Parte General -Estudio Analítico-práctico-**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2018

Vidales Rodríguez, C. (dir.); Fabra Valls, M. (coord.), **Régimen Jurídico de la Prevención y Represión del Blanqueo de Capitales**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2015

Gómez Rivero, M.ª C., **Los delitos contra la propiedad intelectual e industrial**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2013

Gómez Jara Díez, C., **El Delito de Manipulación de Mercado (arts. 284.2 y 284.3 CP)**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2017

Souto García, E.M., **Los delitos de alzamiento de bienes en el Código Penal de 1995**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2009

M. Górriz Royo, E., **Delitos Contra los Recursos Naturales y el Medio Ambiente**, 1ª, Tirant lo Blanch, 2015

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de recursos de información				
Materia	Dirección de recursos de información			
Código	V03G020V01929			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Garrido, Ada Alicia			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	A materia céntrase no estudo dos recursos de información necesarios para o correcto funcionamento da empresa. Estúdase como as Tecnologías de la Información y Comunicación (TICs) poden contribuir á mellora da xestión empresarial, analizando as principais aplicacións que permiten explotar a información e o coñecemento, xerados tanto no interior como no exterior da empresa.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer as necesidades informativas na empresa. É dicir, que tipos de información necesitan e como estes van contribuír á consecución dos obxectivos organizativos, e en consecuencia recoller os datos procedentes dunha ampla variedade de fontes informativas tanto internas como externas.	B1 B2 B9 B10 B13 B14	C1 C10 C13 C16	D1 D2 D3
Coñecer os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión da información na empresa.	B1 B2 B11 B13 B14	C1 C3 C10 C13 C14	D1 D3

Coñecer vos distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión dá información na empresa.	B6 B10 B13	D1
Capacidade do alumno para xestionar a súa propia información, para crear os seus propios sistemas persoais de información.	B1 B5 B13	D1

Contidos	
Tema	
Sistemas e tecnoloxías de información na empresa.	Conceptos. Estrutura e procesos do sistema de información. Tipos de sistemas. Incidencia na competitividade empresarial.
Almacenamento de información	Sistemas de xestión de bases de datos. Deseño do modelo de datos. O acceso aos datos almacenados.
Sistemas integrados de xestión (ERP)	Concepto e características dos sistemas integrados de xestión. O mercado dos ERP. Análise económica e factores crave para a implantación.
Outras aplicacións do TIC no ámbito empresarial.	Xestión das relacións cos clientes. Ferramentas para o traballo colaborativo. Sistemas de xestión documental. Ferramentas de xestión de procesos. Aplicacións baseadas en dispositivos móbiles.
Business intelligence e sistemas de axuda á decisión.	Conceptos e ferramentas de Business Intelligence. Explotación da información e cadro de mando. Ferramentas de apoio á toma de decisións.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	6	0	6
Traballo tutelado	0	30	30
Lección maxistral	20	60	80
Prácticas con apoio das TIC	22	10	32
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Titorías destinadas a resolver dúbidas e orientar aos alumnos na adquisición das competencias da materia.
Traballo tutelado	Aprendizaxe autónoma. Lectura e preparación previa das clases teóricas e prácticas por parte do alumno, con obxecto de asimilar os contidos da materia e preparación das probas avaliables
Lección maxistral	Lección maxistral participativa, con material de apoio e medios audiovisuais. O profesor explicará os diferentes temas e puntos que conforman o programa, pero á vez motivará a participación activa en clase, tratando de intercalar o uso da súa palabra con intervalos de diálogo profesor-alumno. Esta participación activa provirá de dous ámbitos; por unha banda, das posibles dúbidas ou comentarios que puidesen xurdir por parte do alumno como consecuencia da explicación do profesor; por outro, será o propio profesor quen tamén poida lanzar preguntas e formulación de casos ao auditorio, tratando con este elemento dinamizador de conseguir respostas e xerar debate que leve ao enriquecemento da exposición.
Prácticas con apoio das TIC	Proposta e/ou exposición de casos prácticos con utilización das ferramentas informáticas necesarias.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Seminario	Establecerase un horario de tutorías durante o tempo de impartición da asignatura. Tamén é posible fixar unha tutoría fóra deste horario, previa petición e consulta a través do correo electrónico. As titorías poden realizarse por medios telemáticos (correo electrónico ou videoconferencia a través do despacho, esta última baixo a modalidade de acordo previo).

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Realización dun traballo práctico sobre un tema relacionado cos contidos da materia	20	B1 B2 B5 B6 B9 B10 B11 B13 B14	C1 C3 C10 C13 C14 C16	D1 D2 D3
Prácticas con apoio das TIC	Controlarase a asistencia, participación e entrega das memorias de prácticas relativas ás actividades expostas nos termos que especifique o docente	10	B1 B2 B5 B6 B9 B10 B11 B13 B14	C1 C3 C10 C13 C14 C16	D1 D2 D3
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas curtas ou tipo test sobre os contidos desenvolvidos na materia	60	B1 B2 B5 B13 B14	C1 C3 C10 C13	D1
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de exercicios e/ou casos prácticos	10	B1 B5 B14	C1 C3 C10	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia requírese obter como mínimo 3 puntos no exame (puntuado sobre 6). A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega das tarefas establecidas polo profesor (traballos e prácticas de aula informática), mantense nas convocatorias ordinaria e extraordinaria do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. O traballo práctico (traballos tutelados) puntúa exclusivamente na convocatoria en que se presenta. En caso de non superar o exame na convocatoria ordinaria, o alumno deberá entregar un novo traballo, xunto co exame, na convocatoria extraordinaria.

Os alumnos que opten por NON seguir a avaliación continua terán que presentarse a un exame final na data oficial fixada no calendario de exames e a nota final da materia será a do devandito exame, valorado sobre 10 puntos. Neste caso, os alumnos deben INDICAR EXPRESAMENTE o seu desexo de non seguir a avaliación continua a principio de curso (durante as tres primeiras semanas).

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

CÓDIGO DE BOAS PRÁCTICAS: 1. Puntualidade. 2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles durante as sesións de traballo, excepto cando o profesorado así o requira. 3. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas. 4. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades. 5. Para a realización dos exames, o alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento. 6. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor. 7. En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: (http://fccee.uvigo.es)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Kenneth C. Laudon & Jane P. Laudon, **Management Information Systems**, 14 edition, Prentice Hall, 2016

Álvaro Gómez Vieites y Carlos Suarez Rey, **Sistemas de Información. Herramientas prácticas para la gestión empresarial.**, RA-MA Editorial, 2011

Paige B., **Business Driven Information Systems**, 5ª edition, McGraw-Hill/Irwin, 2016

Efrain Turban et al., **Business Intelligence: A managerial approach**, 3ª edition, Prentice Hall-Pearson, 2014

Ted Shelton, **Business models for the social mobile cloud : transform your business using social media, mobile Internet, and cloud computing**, Hoboken, N.J. : John Wiley & Sons, cop. 2013, 2013

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mercadotecnia responsable				
Materia	Mercadotecnia responsable			
Código	V03G020V01930			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Vázquez, Encarnación			
Profesorado	González Vázquez, Encarnación			
Correo-e	egzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta os alumnos cos aspectos de responsabilidade, da ética nos negocios e co Marketing para que poidan entender as actividades da empresa, os consumidores e, finalmente, o mercado desde o punto de vista do marketing responsable. En concreto, o curso ten como o obxectivo e analizar as tendencias en marketing, dende o marketing 1.0 ata o marketing 3.0, asi como a análise do marketing estratéxico e a súa aplicación na empresa.			

Competencias	
Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Identificar a relación entre a empresa e a súa contorna . Ser capaz de avaliar a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	A3			
Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se expoñen nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	A3			
Adoptar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	A3		C14	
Resolver de maneira efectiva problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	A3	B13	C14	
Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	A3	B1 B13		
Recoller información e ser capaz de analizala e sintetizala	A3	B1 B5		
Aplicación de pensamento crítico e autocrítico		B9 B13		D3
Ser capaz de comunicarse correctamente a través da palabra e da escritura	A3	B5 B13		
Demostrar habilidades de comunicación a través de Internet e o manexo de ferramentas multimedia		B5 B13		
Ter capacidade para comunicarse con fluidez na súa contorna incluíndo escoitar, negociar, persuadir e realizar presentacións		B5 B9		D3
Ser capaz de desenvolver traballo en equipo sobre proxectos que se plantexen na materia		B9		
Elaboración de informes sobre situacións concretas de empresas e mercados		B9 B13	C14	D3
Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado		B1 B5 B13	C14	

Os estudantes deben posuír habilidade para xestionar de forma efectiva os tempos para o desenvolvemento da planificación e xestión dos diferentes proxectos	B9 B13	C14	D3
Compromiso co voluntariado social	B9		D3
Compromiso ético no traballo			D3

Contidos	
Tema	
1. Ética e filosofía da RSE	Ética e economía. Ética na xestión das organizacións. Ética aplicada á empresa. Responsabilidade: definición e implicacións
2. RSE e desenvolvemento sustentable	Concepto de desenvolvemento sustentable e medio ambiente. Cara a un novo modelo de desenvolvemento sustentable. As relacións entre os axentes implicados
3. A mercadotecnia e a RSE. O social como estratexia de mercadotecnia	A RSE no campo da mercadotecnia. A mercadotecnia e a sociedade. Dimensións específicas da RSE na mercadotecnia
4. Mercadotecnia 3.0	Por que a mercadotecnia 3.0? A era da participación e a mercadotecnia de colaboración. A paradoxa da era da globalización e a mercadotecnia cultural. A era da sociedade creativa e a mercadotecnia espiritual.
5. Futuro modelo para a mercadotecnia 3.0	O futuro da mercadotecnia: horizontal, non vertical. O modelo 3i. Cambio á mercadotecnia de valores. Marketing 3.0: o significado da mercadotecnia e a mercadotecnia do significado
6. Estratexias de mercadotecnia responsable	Transmitir a misión aos consumidores. Transmitir valores aos empregados e á canle de distribución. Transmitir a visión aos accionistas. Aplicacións da mercadotecnia responsable

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	5	10
Presentación	25	25	50
Debate	4	11	15
Prácticas de campo	0	20	20
Resolución de problemas	15	15	30
Exame de preguntas obxectivas	3	22	25
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesor para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Presentación	Exposición por parte do alumno ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou os resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Podéndose levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, a análise dun caso ...
Prácticas de campo	Realización de voluntariado social en cualquera institución da comunidade e realización dun informe sobre a valoración da actividade realizada
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe obter as solucións adecuadas ou correctas mediante a utilización de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Seminario	Resolución de dúbidas sobre a materia a cada un dos grupos de traballo que se formen na clase para o desenvolvemento dos temas que teñan asignados

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentación	Exposición por parte do alumno ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou os resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Podéndose levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	B1 B5 B9 B13

Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, a análise dun caso ...	10	A3	B5 B9 B13		
Prácticas de campo	Realización de voluntariado social en calquera institución da comunidade e realización dun informe sobre a valoración de devandita actividade. Esta actividade será opcional e os estudiantes poderán facela para subir a súa calificación.	10		B9		D3
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe obter as solucións adecuadas ou correctas mediante a utilización de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	25	A3	B1 B5 B9	C14	D3
Exame de preguntas obxectivas	Realización dun exame sobre a materia	50	A3	B1 B5 B9 B13	C14	D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

No sistema de avaliación continua realizaranse ao longo do curso tres probas, cunha ponderación de 25%, 25% e 50% respectivamente. A última destas probas será un examen final.

Na avaliación continua é necesario ter un mínimo dun 2 sobre 5 nas probas que non son o exame, para poder ser engadida a nota obtida no exame. Por outra banda, é preciso sacar como mínimo un 4,5 (catro con cinco) sobre 10 puntos no exame para poder engadir as notas obtidas na realización das outras probas.

A nota final do curso (para a 1ª e 2ª oportunidade) será a suma da nota obtida nas probas de avaliación realizadas ao longo do cuadrimestre coas ponderacións anteriormente sinaladas.

Opcionalmente haberá unha práctica de campo que o estudante poderá realizar e que será avaliada cunha ponderación de 10% e que poderá axudar ao estudante a subir a súa calificación.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua o estudiante poderá optar a ser avaliado cun traballo e un exame final que suporán o 100% da súa calificación tal e como se detalla a continuación.

Os/as alumnos/as de avaliación NON CONTINUA para superar a materia deberán realizar as seguintes probas.

1) TRABALLO TEÓRICO/PRÁCTICO SOBRE A MATERIA OBXECTO DE ESTUDO. ENTÉNDESE QUE A PARTE TEÓRICA DEBE ESTAR RELACIONADA CON ALGÚN DOS TEMAS DO PROGRAMA DA MATERIA E A PARTE PRÁCTICA DEBE SER A APLICACIÓN EMPRESARIAL DOS CONCEPTOS ANALIZADOS NA PARTE TEÓRICA (30%)

2) EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (70%)

Desta forma o alumno/a poderá obter o 100% da calificación sin necesidade de asistir ás clases.

Para os alumnos de avaliacion NON continua é requisito imprescindible obter como nota mínima no exame un 3,5 (tres con cinco) sobre 7, para poder considerar a nota alcanzada nas outras probas obrigatorias que se deben realizar. De non superar dita cualificación no exame a nota que aparecerá nas actas será a obtida no exame.

As persoas que non realicen a avaliación continua deberán comunicalo ao responsable da materia antes da realización da segunda práctica.

Na convocatoria de FIN DE CARREIRA, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:
http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Kotler, P.; Kortajeya, H y Setiawan, I., **MARKETING**, 3.0. Ed., LID Editorial Empresarial, S.L., 2010

Bibliografía Complementaria

Raufflet, E.; Lozano Agular, F.; Barrera Duque, E. y García de la Torre, C., **RESPONSABILIDAD SOCIAL EMPRESARIAL**, Pearson Educación de México, S.A., 2012

Sean, A. y Kliksberg, B., **PRIMERO LA GENTE**, Ed. Deusto, 2007
Hooker, J., **BUSINESS ETHICS AS RATINAL CHOICE**, Ed Prentice Hall, 2011
Velasquez, M.G., **BUSINESS ETHICS. Concepts and cases.**, Ed. Pearson, 2012
Kotler, P. y Lee, N.R., **UP AND OUT OF POVERTY"**, Ed. perason education, 2009

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Investigación comercial/V03G020V01701
Mercadotecnia sectorial/V03G020V01910

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403
Dirección comercial II/V03G020V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión bancaria				
Materia	Xestión bancaria			
Código	V03G020V01931			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Huarte Galbán, Cecilio			
Profesorado	Huarte Galbán, Cecilio			
Correo-e	chuarte@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de xestión bancaria pretende ofrecer ao alumno unha visión completa do sistema bancario actual e do proceso de xestión do negocio bancario: operacións, análises dos resultados e xestión do risco.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Capacidade e evaluacion e valoracion de empresas e estratexias empresariais	B1	C6	D1
	B10	C7	D3
	B13	C9	D4
	B14	C12	D5
Analizar interrelacióñelas existentes entre as entidades bancarias e as empresas.	B1	C2	D3
	B2	C3	D5
	B3	C6	
	B8	C7	
	B14	C12	

Posuír os coñecementos sobre o marco regulatorio do sistema bancario español.	B1 B2 B14	C2 C3 C15	D3 D5
Comprender as diferentes operacións bancarias e analizar o custo, rendemento e fiscalidade de devanditas operacións aplicando a análise matemática-financeiro.	B1 B2 B3 B14	C2 C3 C6 C7 C8 C15	D1 D3 D5
Determinar e analizar as marxes, cocientes de eficiencia, solvencia e rendibilidade económica-financeira das entidades bancarias.	B1 B2 B14	C2 C3 C6 C7 C10 C15	D3 D5

Contidos

Tema	
O SISTEMA BANCARIO E A súa CONTORNA	O sistema financeiro: características xerais. O sistema financeiro español: funcionamento e estrutura. O sistema bancario: institucións e situación actual.
A NEGOCIACIÓN BANCARIA	O proceso de negociación coas entidades bancarias. O balance banco-empresa.
PRODUTOS BANCARIOS DE ACTIVO	Préstamos bancarios. A póliza de crédito. Operacións de desconto de efectos e documentos. Anticipo de créditos. O factoring. O arrendamento financeiro. O confirming.
PRODUTOS BANCARIOS DE PASIVO	Depósitos bancarios. Títulos bancarios. Produtos financeiros fóra de balance: Investimento colectivo, plans e fondos de pensións e operacións de seguro.
SERVIZOS BANCARIOS E MEDIOS DE PAGO	As trasferencias bancarias. O cheque. O aval bancario. Os cartóns bancarios. Os servizos bancarios nos mercados de activos financeiros.
A RENDIBILIDADE E O RISCO NAS ENTIDADES BANCARIAS.	Estados economicos-financeiros dos bancos. Principais cocientes da actividade bancaria. O risco nas entidades bancarias: sistemas de medición e control.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	29.25	51.75
Prácticas con apoio das TIC	27.5	68.2	95.7
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	0	0.55	0.55

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Clases teóricas. Exposición dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual.
Prácticas con apoio das TIC	Clases prácticas en grupos reducidos. Resolucións de casos reais do mercado bancario, empregando ferramentas informáticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	Atención a preguntas e dúbidas expostas polo alumno sobre os conceptos teóricos explicados e actividades propostas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticas con apoio das TIC	Realización dunha ou varias probas, ao longo do cuadrimestre, sobre as prácticas realizadas.	35	B1 B2 B3 B14	C2 C3 C6 C7 C15	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realización dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, coincidindo co exame final, sobre a parte teórica (40%) e sobre a parte práctica (60%) da materia.	40	B1 B2 B3 B8 B14	C2 C3 C6 C7 C8 C10 C12 C15	D1 D3 D5
Exame de preguntas obxectivas	Resolución dunha proba ao final do cuadrimestre sobre o contido teórico da materia.	25	B1 B2 B3 B8 B14	C2 C3 C6 C7 C12 C15	D1 D3 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Sistema de avaliación continua: Realizásense ao longo do curso 3 probas, cunha ponderación do 35%, 25% e 40% respectivamente. A última destas proba, a que ten unha ponderación do 40%, terá lugar o mesmo día que o exame final. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudiantado poderá optar a ser avaliado con exame final, que suporá o 100% da cualificación. Igualmente poderase optar a ser avaliado con exame que suporá o 100% da cualificación na segunda convocatoria.

A avaliación da convocatoria fin de carreira, consistirá na resolución dunha proba escrita presencial, sobre a parte teórica e practica da materia. Na convocatoria de Fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación. As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade http://fccee.uvigo.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sebastián González, A., **Gestión bancaria. Factores claves en un entorno competitivo.**, 3ª edición, McGraw Hill, 2007

Mª del Carmen Valls Martínez, **Operaciones financieras avanzadas.**, 1ª edición, Pirámide, 2012

José Alberto Parejo Gámir... [et al.], **Manual del Sistema Financiero español.**, 26ª edición, Ariel, 2016

Blanco Mendialdua, Ana, **Gestión de Entidades Financieras**, 1ª edición, Esic, 2015

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Decisións de investimento/V03G020V01402
Decisións de financiamento/V03G020V01501

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo de Fin de Grao				
Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V03G020V01991			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Crespo Domínguez, Miguel Ángel			
Profesorado	Crespo Domínguez, Miguel Ángel			
Correo-e	macrespo@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es/traballo-de-fin-de-grao.html			
Descrición xeral	Traballo titorizado que mostra a adquisición das competencias do grao			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B12	Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Comprender de forma sistemática e crítica unha temática, problema, ou ámbito de estudo, incorporando marcos teóricos e coñecementos dispoñibles, así como xuízos que inclúan unha reflexión de carácter social, científica e/ou ética.	A1 A2 A3	B1 B4 B13 B14	C1 C2 C4 C5 C6 C7 C15 C16	D3 D4
Recoller, analizar e interpretar datos e información relevante de maneira sistemática co obxectivo de realizar unha análise apoiada en argumentos e razoamentos coherentes.	A2 A3 A4 A5	B12 B13	C11 C15 C16	D3 D4
Elaborar un texto escrito que se axuste a criterios de calidade e convencións académicas dentro da área propia de estudo e que recolla de forma sistemática a formulación, proceso e resultado do Traballo Fin de Grao.	A3 A4 A5	B1 B4 B5 B12 B13 B14	C11 C15	D3 D4
Transmitir os coñecementos e habilidades adquiridas, e presentar de forma rigorosa e convincente o traballo realizado, de forma escrita e oral.	A4 A5	B4 B5 B14	C15	D3 D4

Contidos

Tema	
Os/as estudantes estudiarán unha problemática propia do campo de estudo do Grao en Administración e Dirección de Empresas. Os temas son propostos polos/as titores/as, aínda que baixo certas circunstancias, os/as estudantes poderán propoñer temas, e seguirase o disposto na normativa xeral da Universidade e a específica do centro.	Para desenvolvelo, deberán seguir necesariamente as instruccións do/a titor/a, que é o/a encargado/a de verificar que se acadan os obxectivos propostos e ten que emitir un informe favorable para que o estudante poda proceder á defensa do traballo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminario	2	0	2
Presentación	1	10	11
Traballo tutelado	9	266	275
Presentación	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Toma de contacto co/coa estudante, identificación de motivacións e indicación de normas básicas de traballo
Seminario	Presentación por parte do/a titor/a dos aspectos fundamentais relativos á realización do traballo a realizar polo/a alumno/a e resolución de dúbidas.
Presentación	Presentación e defensa oral dos resultados obtidos no traballo realizado.
Traballo tutelado	Informe escrito sobre a temática asignada realizado coa tutela dun/ha profesor/a.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Seguimento do traballo autónomo do/a estudante
Actividades introdutorias	Contacto co/coa estudante e definición do marco de acción
Seminario	Presentación por parte do/a titor/a dos aspectos fundamentais relativos á realización do traballo e resolución das dúbidas que se poidan expor.
Presentación	Presentación oral e defensa dos resultados obtidos no traballo realizado.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	- Contido: 40% (EnTribunais unipersonais: Titor/a 40%) (En Tribunais colexiados: Titor/a 30%; Tribunal 10%). - Calidade formal (Estrutura, Redacción, Execución): 30%	70	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4 B5 B12 B13 B14	C1 C2 C4 C5 C6 C7 C11 C15 C16	D3 D4
Presentación	Presentación e defensa oral do traballo ante un tribunal unipersonal ou colexiado	30				

Outros comentarios sobre a Avaliación

No momento de solicitude de defensa do TFG, o/a alumno/a deberá decidir se quere ser avaliado por un tribunal unipersonal ou por un tribunal colexiado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Biblioteca Universitaria, **Como afrontar tu TFG**,

Manuel Baelo Álvarez, **El Arte de presentar trabajos académicos ante un tribunal : TFG, TFM y tesis doctoral : guía práctica para estudiantes universitarios**, 2ª, Círculo Rojo, 2017

Ramiro Durán Martínez (Coord.), **Guía didáctica para la elaboración de un trabajo académico**, 2017

Bibliografía Complementaria

Paulina Cierlica, **Cómo hacer tu trabajo de fin de grado: Guía paso a paso para escribir tu TFG con éxito**,

Cómo hacer presentaciones eficaces, Gestión 2000, 2004

Rodrigo Ríos, **Manual de presentaciones efectivas**, 2017

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase seguir o curso "Como afrontar o teu TFG"
http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg

No PCEO ADE- Dereito, o TFG realízase en 5º curso, sendo a guía docente a mesma que a do TFG do Grao en ADE.